

ปัญหาทางด้านจิตใจของผู้ป่วยโรคลมชักที่คลินิกอายุรกรรมประสาท
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

นางสาวนภาพร อิศระภิญโญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-790-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019416 i 17375126

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

วิทยานิพนธ์ ปัญหาทางด้านจิตใจของผู้ป่วยโรคลมชักที่คลินิกอายุรกรรมประสาท
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

โดย นางสาวนภาพร อิศระภิญโญ

ภาควิชา จิตเวชศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง ภิรมย์ สุนธธาภิรมย์

อาจารย์ที่ปรึกษา (ร่วม) อาจารย์ พวงสร้อย วรรณกุล

บัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

Dr. P. W. W.
.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ อองอาจ วิบุตติศิริ)

Dr. P. W. W.
.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์กัมมันต์ พันธุมจินดา)

Dr. P. W. W.
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงภิรมย์ สุนธธาภิรมย์)

Dr. P. W. W.
.....กรรมการ
(อาจารย์พวงสร้อย วรรณกุล)

พิมพ์ต้นฉบับยกย่องวิทยานิพนธ์ภายในกรอบนี้เพื่อส่วนนี้เพียงคนเดียว

นภาพร อัคระภิญโญ : ปัญหาทางด้านจิตใจของผู้ป่วยโรคลมชัก ที่คลินิกอายุรกรรมประสาท
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ (MENTAL PROBLEMS OF EPILEPTIC PATIENTS IN
NEUROLOGICAL CLINIC AT CHULALONGKORN HOSPITAL) อ.ที่ปรึกษา : รศ.พญ.ภิรมย์
สุคนธาภิรมย์ อ.ที่ปรึกษา (ร่วม) : อ.พวงสร้อย วรกุล, 91 หน้า-ISBN 974-532-790-8

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ เพื่อหาอัตราความชุกของปัญหาด้านจิตใจในผู้ป่วยโรคลมชัก
และเปรียบเทียบปัญหาด้านจิตใจของผู้ป่วยโรคลมชักชนิดต่าง ๆ ตลอดจนศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของผู้ป่วยโรคลมชัก
ที่คลินิกอายุรกรรมประสาท โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ใน
การเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์และแบบทดสอบ Symptom Distress Check List-90
(SCL-90)

ผลการวิจัยพบว่า

1. อัตราความชุกของปัญหาด้านจิตใจของผู้ป่วยโรคลมชักคือ 0.48 และผู้ป่วยโรคลมชักมี
ปัญหาด้านจิตใจแตกต่างจากเกณฑ์ปกติ 4 กลุ่มอาการคือ Somatization, Phobic Anxiety
Psychoticism และ Paranoid Ideation โดยที่ 3 กลุ่มอาการแรกมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ปกติอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, 0.05 และ 0.01 และกลุ่มอาการสุดท้ายคือ Paranoid Ideation
มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05
2. ผู้ป่วยโรคลมชักชนิด Primary Generalized Epilepsy (PGE) มีปัญหาด้านจิตใจ
ในกลุ่มอาการ Psychoticism มากกว่าชนิด Temporal Lobe Epilepsy (TLE) อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.05

ภาควิชา .....จิตเวชศาสตร์.....
สาขาวิชา .....สุขภาพจิต.....
ปีการศึกษา .....2536.....

ลายมือชื่อนิสิต .....นภาพร อัคระภิญโญ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....นภาพร อัคระภิญโญ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....พวงสร้อย วรกุล.....

C445132 : MAJOR MENTAL HEALTH
KEY WORD: MENTAL PROBLEMS / EPILEPTIC PATIENTS

NAPAPORN ITSARAPINYO : MENTAL PROBLEMS OF EPILEPTIC PATIENTS IN
NEUROLOGICAL CLINIC AT CHULALONGKORN HOSPITAL. THESIS ADVISOR :
ASSO.PROF.BHIROM SUGHONDHABIROM,M.D., CO ADVISOR : PUANGSOI
WORAKUL, M.Ed., B.Sc. 91 p.p. ISBN 974-582-790-3

The purpose of this study was to determine the prevalence rate of mental problems of epileptic patients, to compare mental problems in the different epileptic type and to study basic data for further study in mental health. The sample used in this study was composed of 100 epileptic patients. The instruments employed were structure interview and Symptom Distress Check List - 90 (SCL-90)

The major findings were followed :-

1. The prevalence rate of mental problems of epileptic patients was 0.48. The four dimensions of symptoms ; somatization, phobic anxiety, psychoticism and paranoid ideation were statistical significantly different scored from normal level. The first three infromed dimensions were higher scored than normal level. ($p < 0.01$, $p < 0.05$ and $p < 0.01$) The last dimension, paranoid ideation, was below the normal level. ($p < 0.05$)
2. The mental problems, psychoticism dimension, of Primary Generalized Epilepsy was statistical significantly higher than that of Temporal Lobe Epilepsy at 0.05 level.

ภาควิชา.....จิตเวช ศสว

สาขาวิชา.....สภจิต

ปีการศึกษา.....2536

ลายมือชื่อนิติ..... นพ. อุดมศักดิ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... นพ. อุดมศักดิ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... นพ. อุดมศักดิ์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง ของ
รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงภิรมย์ สคนธภิรมย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ
อาจารย์พวงสร้อย วรกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (ร่วม) ที่ได้ให้คำแนะนำ
คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไข ให้กำลังใจ และควบคุมการวิจัยด้วยดีมาตลอด ขอกราบ
ขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ นายแพทย์องอาจ วิบุยศิริ ประธานกรรมการสอบ
วิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ นายแพทย์กัมมันต์ พันธุมจินดา กรรมการสอบ ที่ได้
ให้คำแนะนำด้วยดีและคณาจารย์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ตามหลักสูตรสาขา
วิชาสุขภาพจิตแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ นายแพทย์บรรเททอง รัชตะปิติ
ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ที่อนุมัติให้ผู้วิจัยได้เข้าไปทำการวิจัย และ
รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัยชน โลว์เจริญกุล ที่กรุณาให้อ่านวยในการค้นคว้า
เอกสารที่ใช้ในการวิจัยจากต่างประเทศ รวมทั้งอาจารย์ละเอีซด ชูประชูร
ที่อนุญาตและให้คำแนะนำในการใช้แบบทดสอบ Symptom Distress Check
List - 90 และอาจารย์ สุชีรา ภัทรยุตวรรัตน์ ที่กรุณาให้คำแนะนำด้านสถิติ

ขอขอบคุณ คุณนิตยา ฉัตตะละดา หัวหน้าตึก ภปร.1 - 3 เจ้าหน้าที่ตึก
ภปร.3 และผู้ป่วยโรคลมชักทุกท่านที่ได้อนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล เพื่อการศึกษา
วิจัยครั้งนี้

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา ญาติพี่น้อง ที่ได้ให้การ
สนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยจะระลึกถึงในพระคุณของ
ทุกท่านที่กล่าวมาข้างต้นและที่ไม่อาจกล่าวนามได้หมดในที่นี้ ตลอดไป

นภาพร อิศระภิญโญ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ

บทที่

1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
คำถามการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	5
ผลหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	5
นิยามศัพท์	5
2. ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคลมชัก	9
ปัญหาทางด้านจิตใจของผู้ป่วยโรคลมชัก	14
รูปแบบการปรับตัวเมื่อเกิดความเครียดและปัญหา ทางด้านจิตใจ	17
การประเมินอาการที่เป็นปัญหาทางด้านจิตใจด้วย SCL-90	22
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. ระเบียบวิธีวิจัย	27
รูปแบบการวิจัย	27
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	27
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	29
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	29
การวิเคราะห์ข้อมูล	32
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	33
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	34
การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยโรคลมชัก.....	35
การวิเคราะห์ปัญหาทางด้านจิตใจของผู้ป่วยโรคลมชัก.....	45
การทดสอบสมมติฐาน	57
5. สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	64
สรุปผลการวิจัย	66
อภิปรายผล	69
ข้อเสนอแนะ	74
บรรณานุกรม	76
ภาคผนวก	82
ประวัติผู้เขียน	91

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวน ร้อยละ ของผู้ป่วยโรคลมชัก จำแนกตาม เพศ	35
2. จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ของผู้ป่วยโรคลมชัก จำแนกตาม อายุ	36
3. จำนวน ร้อยละ ของผู้ป่วยโรคลมชัก จำแนกตาม ระดับการศึกษา	37
4. จำนวน ร้อยละ ของผู้ป่วยโรคลมชัก จำแนกตาม สถานภาพสมรส	38
5. จำนวน ร้อยละ ของผู้ป่วยโรคลมชัก จำแนกตาม อาชีพ	39
6. จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ของผู้ป่วยโรคลมชัก จำแนกตาม รายได้	40
7. จำนวน ร้อยละ ของผู้ป่วยโรคลมชัก จำแนกตาม ชนิด	41
8. จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ของผู้ป่วยโรคลมชัก จำแนกตาม ระยะเวลาในการเจ็บป่วย	42
9. จำนวน ร้อยละ ของผู้ป่วยโรคลมชัก จำแนกตาม ความถี่ของการชัก	43
10. จำนวน ร้อยละ ของผู้ป่วยโรคลมชัก จำแนกตาม ยากันชักที่ได้รับ	44
11. ร้อยละ ของผู้ป่วยโรคลมชัก จำแนกตาม ระดับปัญหาทางด้านจิตใจ ทั้ง 9 กลุ่มอาการ	45
12. อัตราความชุกของปัญหาทางด้านจิตใจ ของผู้ป่วยโรคลมชัก จำแนกตาม กลุ่มอาการ	47

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
13. เปรียบเทียบ จำนวนและร้อยละของผู้ป่วย โรคลมชักจำแนกตาม ระดับปัญหาทางด้านจิตใจ	48
14. จำนวน ร้อยละ ของระดับปัญหาทางด้านจิตใจ ของผู้ป่วยโรคลมชักทั้ง 9 กลุ่มอาการจำแนกตาม ชนิดของโรคลมชัก	49
15. อัตราความชุกของปัญหาทางด้านจิตใจของผู้ป่วย โรคลมชักชนิด TLE , OFE และ PGE จำแนกตามกลุ่มอาการ	53
16. จำนวน ร้อยละ ของผู้ป่วยโรคลมชักที่มีปัญหา ทางด้านจิตใจในระดับ T-score สูงกว่า 60 จำแนกตาม ชนิดของโรคลมชัก	55
17. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยปัญหาทางด้านจิตใจ ของผู้ป่วยโรคลมชักกับเกณฑ์ปกติ	57
18. วิเคราะห์ความแปรปรวนของกลุ่มอาการที่ เป็นปัญหาทางด้านจิตใจ 9 กลุ่มอาการ จำแนกตาม ชนิดของผู้ป่วยโรคลมชัก	60
19. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยปัญหาทางด้านจิตใจ ในกลุ่มอาการ Psychoticism ของผู้ป่วย โรคลมชัก จำแนกตาม ชนิดของโรคลมชัก โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)	63